

องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

Strategic Leadership Factors of Administrators Affecting Schools Effectiveness under the Office of Maha Sarakham Primary Educational Service Area 3

รุ่งนรินทร์ พุทธิเสน และ รองศาสตราจารย์ ดร.ธนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข

Rungnirun Putthisen and Associate Professor Dr. Thanomwan Prasertcharoensuk

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Department of Educational Administration, Faculty of Educational, Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand, 40002

รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Associate Professor, Department of Educational Administration, Faculty of Educational, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับประสิทธิผลของโรงเรียน 2) เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับประสิทธิผลของโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน 3) ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน และ 4) ศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 510 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยายและสถิติอ้างอิง โดยโปรแกรม SPSS for Windows และ Lisrel 8.80 (Student Edition)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ระดับประสิทธิผลของโรงเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง
2. ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยภาพรวมระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการเปรียบเทียบระดับประสิทธิผลของโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยภาพรวมระดับประสิทธิผลของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 42.45$, $df = 33$, $p = 0.13$, $RMSEA = 0.02$, $SRMR = 0.02$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.97$, $\chi^2/df = 1.29$)

4. องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: องค์ประกอบ, ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, ประสิทธิภาพ

Abstract

The research objectives were to 1) study the level of strategic leadership of administrators and level of schools effectiveness; 2) compare level of strategic leadership of administrators and level of schools effectiveness categorized by school size; 3) validate a goodness of fit of structure equation model of strategic leadership factors of administrators affecting schools effectiveness; and 4) study direct, indirect, and total effect of strategic leadership factors of administrators affecting schools effectiveness under the Office of Maha Sarakham Primary Educational Service Area 3. The samples were 510 persons consisted of administrators and teachers. Research instrument was 5 level rating scale questionnaire. The data collected were analyzed by descriptive statistics and inferential statistics by utilizing SPSS for Windows and Risrel 8.80 (Student Edition).

The research results were;

1. all aspects and each factor of level of strategic leadership of administrators were at the high level. The overall of level of schools effectiveness had the mean in the moderate level.

2. comparison result of level of strategic leadership of administrators categorized by school size, as a whole there were in schools with different sizes, different significant at 0.01 level. Comparison result of level of schools effectiveness categorized by school size found that; as a whole there were in schools with different sizes, different significant at 0.01 level.

3. the structure equation model of strategic leadership factors of administrators affecting schools effectiveness was fitted as practical statistic values; $\chi^2 = 42.45$, $df = 33$, $p = 0.13$, $RMSEA = 0.02$, $SRMR = 0.02$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.97$, $\chi^2/df = 1.29$

4. strategic leadership factors of administrators had not both directly effect, indirectly effect and total effect on schools effectiveness with statistical significance at the level of 0.05.

Keywords: Factors, Strategic Leadership, Effectiveness

บทนำ

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุด การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหนทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติ ความรู้ของคนในชาติ จึงเป็นหนึ่ง ในตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต ซึ่งจะทำให้มนุษย์ปรับตัวและเพิ่มขีดความสามารถในการทำงาน เพื่อการอยู่รอด และการแข่งขันได้อย่างมีศักดิ์ศรี [9] การศึกษาเป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคมอย่างหนึ่งที่จะพัฒนา มนุษย์ให้มีคุณภาพ ความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษา ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อ พัฒนาคอนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข [1] การที่จะพัฒนาผู้เรียนตามความ มุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาดังกล่าว โรงเรียนจะ ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทศนในการบริหารจัดการให้มี ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ ว่าการบริหารงานของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายหรือ วัตถุประสงค์ที่วางไว้มากน้อยเพียงใด เป็นการประเมิน ผลการดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดและวัด ความสำเร็จกับวัตถุประสงค์ [4]

ภาวะผู้นำมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาองค์กร ไปสู่ความสำเร็จ เนื่องจากความสำเร็จหรือประสิทธิผล ของงานทุกด้านขึ้นอยู่กับผู้นำหรือผู้บริหารเป็นสำคัญ ในการที่จะวินิจฉัยสั่งการหรือตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าภาวะผู้นำ มีบทบาทสำคัญต่อประสิทธิผลขององค์กรเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นรูปแบบของผู้นำ ที่นำความเจริญก้าวหน้ามาสู่องค์กร ผู้นำเชิงกลยุทธ์ ต้องสนใจจุดมุ่งหมาย หรือเป้าหมายขององค์กรเป็น อย่างมาก การเป็นผู้นำที่มุ่งเน้นเป้าหมายต้องอาศัย การประเมินค่าที่เป้าหมายและคุณค่าขององค์กร รวมทั้งกำหนดทิศทางขององค์กรที่จะเดินไป และ ให้อำนาจแก่ผู้ปฏิบัติงานให้มีความคิดสร้างสรรค์ในการ ทำงานด้วย [5] สอดคล้องกับ [7] ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการกำหนดทิศทาง การสร้าง ทางเลือกและการนำไปสู่การปฏิบัติ ผู้นำตามทฤษฎีนี้

จะเชื่อว่า การที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้น ไม่ใช่จะอาศัยโชคช่วย แต่จะต้องเป็นผลจากการที่ต้อง คอยติดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายใน ภายนอกองค์กร การคาดการณ์ถึงอนาคตขององค์กร ในระยะยาว และการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อมุ่งไปสู่ อนาคตที่พึงประสงค์

แต่ปัญหาที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ประสบ อยู่ คือ คะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2555 อยู่ในระดับต่ำ โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนน เฉลี่ยระดับประเทศ จำนวน 7 กลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ส่วนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย ระดับประเทศทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ นอกจากนี้ผลการ ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา รอบที่ 3 ปีงบประมาณ 2555 มีโรงเรียนได้รับการประเมิน จำนวน 37 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา จำนวน 29 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 78.38 และไม่ได้รับการรับรอง มาตรฐานการศึกษา จำนวน 8 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.62 และผลการแข่งขันศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับประเทศ ยังไม่บรรลุเป้าหมาย [8] ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะ ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา และระดับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับประสิทธิผล ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำแนกตามขนาด โรงเรียน

3. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

4. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1,366 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างต่อพารามิเตอร์ในอัตราส่วน 15:1 ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้มีพารามิเตอร์ทั้งสิ้น 34 หน่วย จึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 510 คน ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามขนาดโรงเรียน และตามตำแหน่ง แล้วสุ่มอย่างง่าย โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

3. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research)

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ตัวแปรแฝงภายนอก คือ การกำหนดทิศทางขององค์การ

4.2 ตัวแปรสังเกตได้ภายนอก คือ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ และ 2) การนำปัจจัยนำเข้ามากำหนดกลยุทธ์

4.3 ตัวแปรแฝงภายใน คือ 1) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 2) การควบคุมและประเมิน กลยุทธ์ และ 3) ประสิทธิภาพของโรงเรียน

4.4 ตัวแปรสังเกตได้ภายใน คือ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์การ 3) การนำไปปฏิบัติ 4) การตรวจสอบผลการดำเนินงาน 5) การติดตามสถานการณ์ และเงื่อนไขต่างๆ 6) การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงาน

กับมาตรฐานที่กำหนด 7) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 8) ความพึงพอใจในการทำงานของครู 9) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน และ 10) การมีสภาพแวดล้อมที่ดี

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 เป็นแบบบันทึกรายการ ใช้เก็บคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2556 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 สอบถามระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และตอนที่ 3 สอบถามระดับประสิทธิผลของโรงเรียน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 แจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ สำหรับวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าความเบ้ (SKEW) และค่าความโด่ง (KUR) สำหรับวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับประสิทธิผลของโรงเรียน และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way-ANOVA) สำหรับวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับประสิทธิผลของโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

6.2 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) สำหรับตรวจสอบว่าโมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ และวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (path analysis) สำหรับศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน โดยโปรแกรม Lisrel 8.80 (Student Edition)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับประสิทธิผลของโรงเรียน

1.1.1 ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ การกำหนดทิศทางขององค์การ และการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ตามลำดับ

1.1.2 ระดับประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ความพึงพอใจในการทำงานของครู การมีสภาพแวดล้อมที่ดี และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชน ตามลำดับ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย

1.2 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับประสิทธิผลของโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

1.2.1 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยภาพรวมระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดกลาง

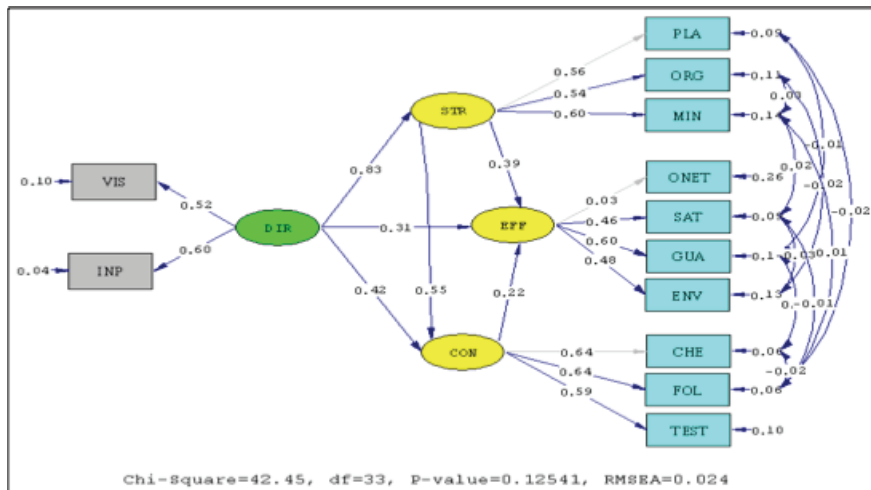
กับโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.2.2 ผลการเปรียบเทียบระดับประสิทธิผลของโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยภาพรวมระดับประสิทธิผลของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.3 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ($\chi^2 = 42.45$, $df = 33$, $p = 0.13$, $RMSEA = 0.02$, $SRMR = 0.02$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.97$, $\chi^2/df = 1.29$) ดังภาพที่ 1 และตารางที่ 1

1.4 ผลการศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 2

ภาพที่ 1 โมเดลสมการโครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลไกของโมเดลสมการโครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ				
การกำหนดทิศทางขององค์การ (DIR)	b	S.E.	t	R ²	fs
การกำหนดวิสัยทัศน์ (VIS)	0.52	0.02	23.34**		
การนำปัจจัยนำเข้ามากำหนดกลยุทธ์ (INP)	0.60	0.02	27.60**	0.91	1.15
การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (STR)	b	S.E.	t	R ²	fs
การวางแผน (PLA)	0.56	-	-	0.78	0.57
การจัดองค์การ (ORG)	0.54	0.02	24.68**	0.72	0.31
การนำไปปฏิบัติ (MIN)	0.60	0.02	24.51**	0.72	0.21
การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (STR)	b	S.E.	t	R ²	fs
การตรวจสอบผลการดำเนินงาน (CHE)	0.64	-	-	0.87	0.54
การติดตามสถานการณ์และเงื่อนไขต่างๆ (FOL)	0.64	0.02	33.08**	0.88	0.61
การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐานที่กำหนด (TEST)	0.59	0.02	30.54**	0.77	0.16
ประสิทธิผลของโรงเรียน (EFF)	b	S.E.	t	R ²	fs
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (ONET)	0.03	-	-	0.00	0.01
ความพึงพอใจในการทำงานของครู (SAT)	0.46	0.35	1.30	0.71	0.62
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน (GUA)	0.60	0.46	1.30	0.76	0.39
การมีสภาพแวดล้อมที่ดี (ENV)	0.48	0.37	1.30	0.63	0.40
$\chi^2 = 42.45$, $df = 33$, $p = 0.13$, $RMSEA = 0.02$, $SRMR = 0.02$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.97$, $\chi^2/df = 1.29$					

** $p < 0.01$

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

ตัวแปรผล	DIR			STR			CON		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
STR	0.83**	-	0.83**	-	-	-	-	-	-
CON	0.42**	0.46**	0.88**	0.55**	-	0.55**	-	-	-
EFF	0.31	0.51	0.82	0.39	0.12	0.51	0.22	-	0.22

** $p < 0.01$

2. อภิปรายผล

2.1 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับประสิทธิผลของโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

2.1.1 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยภาพรวมระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีครูจำนวนน้อย ครูไม่ครบชั้นเรียน ครูมีภาระหน้าที่หลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับนักเรียน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนการดำเนินงานวางแผนพัฒนาโรงเรียน รวมทั้งกำกับ ติดตามและทำงานด้วยตนเอง ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่มีครูมาก ผู้บริหารสถานศึกษาจึงสามารถบริหารจัดการโดยการกระจายอำนาจให้แต่ละกลุ่ม หรือแต่ละกลุ่มงาน ดำเนินการได้เอง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ [3] ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่มีลักษณะการเปิดสอนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารแบบต่างๆ แตกต่างกัน

2.1.2 ผลการเปรียบเทียบระดับ

ประสิทธิผลของโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยภาพรวมระดับประสิทธิผลของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง มีครูและนักเรียนน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ครูแต่ละคนสอนหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในขณะที่โรงเรียนขนาดใหญ่มีครูและนักเรียนที่มากกว่า ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและโครงการต่างๆ ทำได้ดีกว่า จึงส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชนน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กครูในโรงเรียนและผู้บริหารจะเป็นกันเอง ทำงานแบบพึ่งพาอาศัยกัน ทำให้ครูมีความพึงพอใจในการทำงาน สำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ซึ่งมีครูมาก ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกระจายอำนาจให้แต่ละกลุ่ม หรือแต่ละกลุ่มงานดำเนินการ ควบคุม กำกับ ติดตามกันเองได้ ทำให้ครูมีความพึงพอใจในการทำงาน ส่วนโรงเรียนขนาดกลางบางเรื่องผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการโดยการกระจายอำนาจให้แต่ละกลุ่ม หรือแต่ละกลุ่มงานดำเนินการ ควบคุม กำกับ ติดตามกันเองคล้ายกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แต่บางเรื่องผู้บริหารสถานศึกษาต้องควบคุม กำกับ ติดตามงานด้วยตนเองคล้ายกับโรงเรียนขนาดเล็ก จึงอาจ

ทำให้ครูมีความพึงพอใจในการทำงานน้อยกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ [2] ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่บริหารงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน เห็นว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ($\chi^2 = 42.45$, $df = 33$, $p = 0.13$, $RMSEA = 0.02$, $SRMR = 0.02$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.97$, $\chi^2/df = 1.29$) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อประสิทธิผลของงานในโรงเรียนทุกด้าน เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่วินิจฉัยสั่งการหรือตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ในโรงเรียนให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ [5] ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาองค์การไปสู่ความสำเร็จ เนื่องจากความสำเร็จหรือประสิทธิผลของงานทุกด้านขึ้นอยู่กับผู้นำหรือผู้บริหารเป็นสำคัญ ในการที่จะวินิจฉัยสั่งการหรือตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าภาวะผู้นำมีบทบาทสำคัญต่อประสิทธิผลขององค์การเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ซึ่งเป็นรูปแบบของผู้นำที่นำความเจริญก้าวหน้ามาสู่องค์การ

2.3 ผลการศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนอาจมีปัจจัยอื่นนอกเหนือจากองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพียงอย่างเดียว เช่น งบประมาณ ทรัพยากร สมรรถนะขององค์การ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น ซึ่งปัจจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ [6] ที่ได้ศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาควรหาวิธีการยกระดับคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนให้สูงขึ้น เช่น พัฒนาครู เน้นกระบวนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ควรพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กให้ใกล้เคียงกับโรงเรียนขนาดใหญ่ เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาทุกองค์ประกอบให้กับผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่ง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลของโรงเรียนแต่ละขนาดแตกต่างกัน

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน เช่น งบประมาณ ทรัพยากร สมรรถนะขององค์การ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

2.3 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อค้นหาคำตอบมาอธิบายผลการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระบบของกระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ; 2550.
- [2] เจริญชัย บรรเลงรัมย์. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; 2550.
- [3] นฤมล สุภาพทอง. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนมเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร; 2550.
- [4] ภาวดี อนันต์นาวี. หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มนตรี; 2553.
- [5] รังสรรค์ ประเสริฐศรี. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์. วารสารการจัดการสมัยใหม่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 6(2), 1-10; 2551.
- [6] ฤทธิรงค์ เศษวงค์. อิทธิพลของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2556.
- [7] วิโรจน์ สารรัตน์. โรงเรียน: การบริหารสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ; 2548.
- [8] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. รายงานผลการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ปีการศึกษา 2555. มหาสารคาม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3; 2556.
- [9] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552-2559. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา; 2552.